

ประสิทธิผลการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทยของผู้ใช้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

The Retrieval Effectiveness of Thai Journal Index Database, Ramkhamhaeng University Library

เอมิกา โซะวิเศษ (Amika Sohwiset)**

*รายงานการวิจัย สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**บรรณรักษ์ปฏิบัติการ, สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: amika@lib.ru.ac.th

ได้รับบทความ: 3 พ.ค. 63 / แก้ไขปรับปรุง: 26 ต.ค. 63 / อนุมัติให้ตีพิมพ์: 24 พ.ย. 63 / เผยแพร่ออนไลน์: 17 ธ.ค. 63

DOI: 10.14456/rlij.2020.15

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทย (Thai Journal Index--TJI) ของผู้ใช้บริการ (2) เปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้เงื่อนไขต่างๆ ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI ของผู้ใช้บริการ และ (3) ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูล TJI ของผู้ใช้บริการ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บริการที่มาใช้ฐานข้อมูล TJI ภายในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย พบว่าผู้ใช้บริการใช้ฐานข้อมูล TJI เพื่อทำรายงานประกอบการเรียนมากที่สุด ร้อยละ 51.50 ใช้วิธีเรียนรู้การใช้ฐานข้อมูลด้วยตนเอง ร้อยละ 71.80 และสืบค้นฐานข้อมูล TJI ด้วยตนเอง ร้อยละ 94.00 ความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล TJI ไม่แน่นอน ร้อยละ 50.30 เข้าใช้ฐานข้อมูล TJI ในช่วงเวลา 09.00-12.00 น. มากที่สุด ร้อยละ 36.00 สาขาวิชาที่เข้าใช้มากที่สุดคือ สาขานิติศาสตร์ ร้อยละ 38.50 และ

มีความต้องการใช้ข้อมูลทางบรรณานุกรมที่เป็นฉบับล่าสุด มากที่สุด ร้อยละ 33.00 ในกรณีที่ ไม่พบบทความวารสารผู้ใช้บริการจะสอบถามบรรณารักษ์ ร้อยละ 77.00 มีความต้องการเนื้อหาฉบับเต็ม ร้อยละ 76.50 และมีความต้องการหน้าจอสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยเฉพาะไม่รวมกับการสืบค้น ฐานข้อมูลอื่นๆ ร้อยละ 77.30 เงื่อนไขที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI มากที่สุดคือ ชื่อบทความ ร้อยละ 20.00 ประสิทธิภาพในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI พบว่า การใช้เงื่อนไข ชื่อบทความ มีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือ คำสำคัญ และชื่อผู้แต่ง ส่วนการใช้ตรรกบูลีน มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด ปัญหาในการใช้ ฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านการสืบค้นสูงสุด คือ ผู้ใช้บริการไม่ทราบว่า จะใช้ทางเลือกใดในการสืบค้น ปัญหาด้านการใช้บริการสูงสุด คือ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้น มีความเร็วไม่เพียงพอ และผลการวิจัย พบว่า การใช้เงื่อนไขการสืบค้นฐานข้อมูล TJI แตกต่างกัน ให้ประสิทธิภาพแตกต่างกันสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ดรรชนีวารสาร ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารภาษาไทย การสืบค้นฐานข้อมูล

Abstract

This survey research had the following objectives: (1) To study user behaviors using the TJI database; (2) To compare the retrieval effectiveness of using various conditions for searching the TJI database; and (3) To identify user problems in using the TJI database. A sample consisted of 400 library users who used the TJI database at Ramkhamhaeng University Library. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. One-Way ANOVA was conducted for hypothesis testing, and Fisher's Least Significant Difference (LSD) method was used for pairwise comparisons.

The study showed the following results. The majority of the TJI database users in the sample used the database for assignment report writing (51.50%). They learned how to use the database by themselves (71.80%). and performed searches by themselves (94.00%). In terms of usage frequency, it was found that (50.30%). of the sample used the TJI database with uncertain frequency. The majority (36.00%) used the TJI database during 09.00-12.00 hrs. Members from the Faculty of Law were the major group of users (38.50%). About one-third of

the sample (33.00%) expressed the need for the most current bibliographic information. When users could not find the needed articles, (77.00%) would seek help from librarians. The majority (76.50%) required articles in full text, and (77.30%) required a separate screen for searching the TJI database. The most used access point for article searching was by title (20.00%).

The study results of the retrieval effectiveness of using various conditions for searching the TJI database indicated that the use of title search was the most effective, followed by keyword search and author search. Using Boolean search operators was the least effective. Overall, the problems of using the TJI database were at a moderate level. The most common problem of searching was that database users did not know which search option to be used. The most common problem of using the services was the insufficient speed of computers. The hypothesis which proposed that the use of different conditions for searching the TJI database gave different retrieval effectiveness was tested and confirmed.

Keyword: Periodical Index, Thai Journal Index—TJI, Database Searching

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูง เพื่อผลิตทรัพยากรบุคคลสาขาวิชาต่างๆ มาเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ หัวใจของการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมความรู้ต่างๆ ตามหลักสูตรที่สถาบันนั้นเปิดสอน เป็นแหล่งความรู้แก่นักศึกษาและอาจารย์ และเพื่อเป็นประโยชน์ของการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย (พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ และคณะ, 2556, น. 33) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน การวิจัย ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาทุกระบบการศึกษาและแก่สังคม ตลอดจน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 2) ดังนั้น ห้องสมุดจะต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และจัดการบริการที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับ ที่มีการเปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย (Pease, 1994, p. 44)

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และเป็นศูนย์กลางการบริการทางวิชาการ การวิจัย และทำหน้าที่ให้บริการด้านสนับสนุนการเรียนการสอน

ของแต่ละคณะ สำนัก สถาบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษา ในการศึกษาระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา โดยมีพันธกิจในการจัดหา พัฒนา วิเคราะห์ และบริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อจัดหา พัฒนาฐานข้อมูล และบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตรงตามความต้องการสอดคล้องกับหลักสูตร การเรียนการสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงและค้นคว้าได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ด้วยเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ(มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สำนักหอสมุดกลาง, งานนโยบายและแผน, 2560, น. 46)

วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่งของห้องสมุด และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งสารสนเทศใหม่ๆ ที่น่าสนใจ มีทั้งข้อมูล บทความวิชาการ รายงาน การค้นคว้าวิจัย แนวโน้มทางวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ สารคดี ชีวประวัติบุคคลที่มีชื่อเสียง ข้อมูล ข่าวสาร และเกร็ดความรู้ต่างๆ วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่พิมพ์ออกเผยแพร่โดยสม่ำเสมอ เสนอเนื้อเรื่อง ในรูปแบบของบทความแบ่งเป็นคอลัมน์หลายประเภท เขียนโดยผู้เขียนหลายคนขอบเขตของเนื้อเรื่อง อาจเป็นเรื่องเดียวกันหรือต่างกัน และจะจบในฉบับหรือต่อเนื่องกันจนจบในหลายฉบับก็ได้ การที่วารสาร แต่ละฉบับมีบทความมากมาย ทำให้ยากต่อการค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากวารสารจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือ ที่ใช้ในการค้นหาบทความที่ต้องการว่า มีอยู่ในวารสารชื่อเรื่องใด ปีที่ ฉบับที่ เดือน ปี และเลขหน้าใด ดังนั้น ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องทำดัชนีบทความวารสารเพื่อเป็นเครื่องมือหรือแหล่งชี้แนะในการค้นหา บทความต่างๆ ในวารสารได้โดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาได้มากยิ่งขึ้น และสามารถได้รับสารสนเทศ ตรงตามความต้องการอย่างครอบคลุม (พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ และคณะ, 2556, น. 57) เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงบทความวารสารที่มีให้บริการ สำนักหอสมุดกลาง จึงนำเทคโนโลยีระบบ ห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยค้นหาบทความวารสาร ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการ ของผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีเครื่องมือช่วยในการสืบค้นข้อมูลต่างๆสำหรับให้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการยังมีปัญหาในการเข้าถึงบทความวารสาร เช่น ไม่ทราบวิธีการสืบค้นรายการบทความวารสาร ไม่ทราบว่าหาบทความวารสารที่ต้องการได้จากแหล่งใด ข้อมูลบทความวารสารที่ได้ไม่ตรงกับ ความต้องการ จำนวนบทความวารสารไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่พบตัวเล่มวารสารที่ต้องการ ใช้เวลานานในการค้นหาบทความวารสารที่ต้องการ และมีปัญหาระบบเครือข่ายล่าช้า ทำให้ใช้เวลานาน ในการสืบค้น เป็นต้น

จากปัญหาที่พบดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจถึงสภาพปัญหาการใช้และการสืบค้นบทความวารสาร รวมทั้ง แนวทางพัฒนาการให้บริการวารสารของสำนักหอสมุดกลาง ว่าต้องทำอะไรเพื่อให้ ผู้ใช้บริการเข้าถึงบทความวารสารได้อย่างสะดวก รวดเร็วและตรงตามความต้องการ เป็นการส่งเสริมให้

ผู้ให้บริการได้ใช้บทความวารสารให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนและการวิจัย ผู้วิจัย จึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของผู้ให้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยให้ตรงกับความต้องการของผู้ให้บริการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

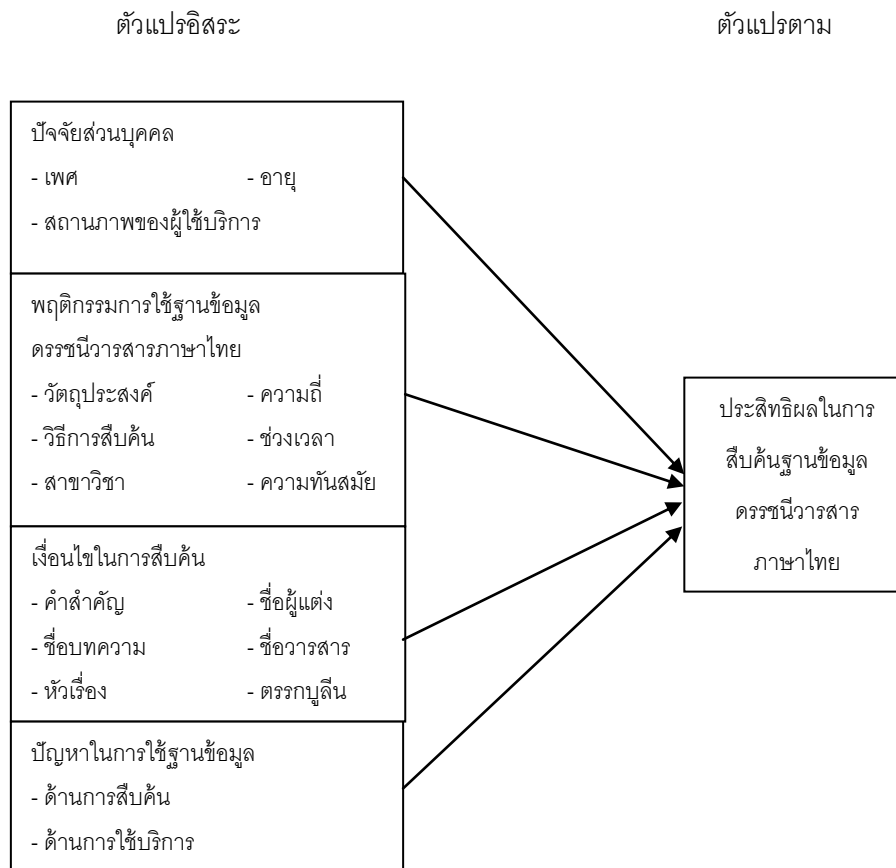
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของผู้ให้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้เงื่อนไขต่างๆ ในการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของผู้ให้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของผู้ให้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมมติฐานของการวิจัย

ประสิทธิภาพของข้อมูลที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยแตกต่างกันตามเงื่อนไขที่ใช้ในการสืบค้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการที่ใช้ฐานข้อมูล TJI สำนักหอสมุดกลาง
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการที่มาใช้ฐานข้อมูล TJI ภายในสำนักหอสมุดกลาง ได้แก่
 - สูตร การคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (Cochran, 1953 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551, น. 46) จากการคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สัดส่วนของประชากรที่ต้องการสุ่ม เท่ากับ 0.05 ต้องใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน ผู้วิจัย จึงกำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและสะดวกในการประมวลผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูล TJI ของผู้ใช้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 การใช้เงื่อนไขในการสืบค้นข้อมูลแต่ละครั้งของผู้ใช้บริการ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูล TJI สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นข้อคำถามแบบ Rating Scale 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI เป็นข้อคำถามแบบ Rating Scale 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็น ความครอบคลุมของเนื้อหา และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

3. การตรวจสอบความเที่ยง (Validity) ของแบบสอบถาม ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence--IOC) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ โดยแต่ละข้อต้องได้ค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 สำหรับข้อที่ไม่ถึง 0.5 จะนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งผลการทดสอบ IOC ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) วิธีการของ Cronbach โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเกิน 0.70 (Spector, 1992, p. 32) ถือว่ายอมรับได้ จึงดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ภายหลังการทดลองใช้ ได้ 0.80

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความ เรียนผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้บริการด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการ จำนวน 400 ชุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ได้จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่จัดเก็บและรวบรวมได้มาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูล TJI โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ฐานข้อมูล TJI โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. วิเคราะห์ประสิทธิผลในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน และการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ทดสอบสมมติฐาน ประสิทธิภาพของข้อมูลที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูล TJI แตกต่างกันตามเงื่อนไขในการสืบค้น โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance--ANOVA) ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการฐานข้อมูล TJI สำนักหอสมุดกลาง จำนวน 400 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน (ร้อยละ 58.50) เพศชาย จำนวน 166 คน (ร้อยละ 41.50) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 243 คน (ร้อยละ 60.80) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 172 คน (ร้อยละ 43.00)

พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลของผู้ใช้บริการ

ผู้ให้บริการมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูล TJI เพื่อทำรายงานประกอบการเรียนมากที่สุด ร้อยละ 51.50 รองลงมาคือ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 44.50 และเพื่อการทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ร้อยละ 22.80 วิธีการใช้ฐานข้อมูล TJI ของผู้ให้บริการ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 71.80 รองลงมาคือ ได้รับการแนะนำจากบรรณารักษ์ ร้อยละ 44.50 และได้รับการแนะนำจากเพื่อน ร้อยละ 24.50 ส่วนใหญ่ใช้วิธีสืบค้นด้วยตนเอง ร้อยละ 94.00 รองลงมาคือ บรรณารักษ์สืบค้นให้ ร้อยละ 27.80 และเพื่อนสืบค้นให้ ร้อยละ 12.00

ผู้ให้บริการจะใช้ฐานข้อมูล TJI โดยมีความถี่ในการเข้าใช้ไม่แน่นอน ร้อยละ 50.30 รองลงมาคือ สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 20.00 และ 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง ร้อยละ 10.80 ช่วงเวลาที่ใช้บริการมากที่สุด คือ เวลา 09.00-12.00 น. ร้อยละ 36.00 รองลงมาคือ เวลา 13.00-16.30 น. ร้อยละ 35.30 และเวลา 16.30-21.00 น. ร้อยละ 14.50 สาขาวิชาที่ผู้ให้บริการเข้าใช้มากที่สุด คือ สาขานิติศาสตร์ ร้อยละ 38.50 รองลงมาคือ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 31.00 และสาขาการศึกษา ร้อยละ 27.30 ส่วนใหญ่ต้องการใช้ข้อมูลทางบรรณานุกรมที่เป็นฉบับล่าสุดมากที่สุด ร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ ต้องการใช้ข้อมูลที่ตีพิมพ์ใน 2-4 ปี ร้อยละ 27.00 และต้องการใช้ข้อมูลที่ตีพิมพ์ในปีล่าสุด ร้อยละ 24.80 ผู้ให้บริการแก้ไขปัญหากรณีไม่พบบทความวารสารโดยถามบรรณารักษ์ ร้อยละ 77.00 รองลงมาคือ หาบทความที่มีเนื้อหาใกล้เคียง ร้อยละ 42.80 และดูที่ชั้นวารสาร/โต๊ะอ่าน ร้อยละ 39.50

ผู้ให้บริการต้องการเพิ่มรูปแบบที่แสดงเนื้อหาฉบับเต็ม (Full Text) ร้อยละ 76.50 รองลงมาคือ บทความย่อ ร้อยละ 55.80 และต้องการรูปแบบการสืบค้นแบบแยกเป็นฐานข้อมูล TJI โดยเฉพาะ ร้อยละ 77.30 เงื่อนไขที่ผู้ให้บริการใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI มากที่สุดคือ ชื่อบทความ ร้อยละ 20.00 รองลงมาคือ คำสำคัญ ร้อยละ 19.30 และชื่อผู้แต่ง ร้อยละ 18.80

ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทย

ปัญหาด้านการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ไม่ทราบว่า จะใช้ทางเลือกใดในการสืบค้น ($\bar{X} = 2.82$) ขาดความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นและไม่เข้าใจรายการบรรณานุกรมของบรรณานุกรมภาษาไทย ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนการสืบค้นฐานข้อมูลยุ่งยาก และคำอธิบายหน้าจอสืบค้นไม่ชัดเจน และขั้นตอนการสืบค้นฐานข้อมูลยุ่งยาก ($\bar{X} = 2.67$)

ปัญหาด้านการใช้บริการฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัญหาทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ที่ให้บริการสืบค้นมีความเร็วไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.92$) คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นขัดข้อง/ระบบเครือข่าย ขัดข้องบ่อย ($\bar{X} = 2.75$) และเอกสารแนะนำการใช้ฐานข้อมูล TJI เข้าใจยาก ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ 1 ส่วนคำแนะนำจากบรรณารักษ์ไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 2.21$) เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ประสิทธิผลในการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทย

ผลการวิจัย พบว่า เงื่อนไขที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ชื่อบทความ ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ คำสำคัญ ($\bar{X} = 4.10$) และชื่อผู้แต่ง ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หัวเรื่อง ($\bar{X} = 3.21$) และตรรกบูลีน AND OR NOT ($\bar{X} = 2.50$) ด้านผล การสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พบผลลัพธ์ที่มีการใส่ข้อมูลผิดพลาด ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมาคือ ได้ผลลัพธ์ที่ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.84$) และได้ผลลัพธ์ที่มีรายการทางบรรณานุกรมครบถ้วน ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ได้ผลลัพธ์ที่มีเนื้อหาทันสมัย ($\bar{X} = 3.49$) การทดสอบสมมติฐาน พบว่า การใช้เงื่อนไข คำสำคัญ ชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร หัวเรื่อง และ ตรรกบูลีน ที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI แตกต่างกัน ให้ประสิทธิผลแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องประสิทธิผลการสืบค้นฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทยของผู้ใช้บริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งนำผลการศึกษามาอภิปรายในแต่ละด้าน ดังนี้

พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลดรชนิวารสารภาษาไทย

ผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI เพื่อทำรายงานประกอบ การเรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนต้องการให้นักศึกษารู้จักการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตัวเอง เป็นการเปิดโลกกว้าง ให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้านั้นไปพัฒนา องค์ความรู้ ประกอบการเรียนในชั้นเรียนได้มากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์ (2547); มาลี อิศรานนท์ (2551); พรทิพา ณ นคร (2552); สอปิยะ บุญตามช่วย (2552); กาญจนา น้อยฤทธิ์ (2553); นงนุช คงวัฒนานนท์ (2558); และ อุไร เหลืองบริสุทธิ์ และ อาริวรรณ ผลเศรษฐี (2558) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูล TJI เพื่อทำรายงานประกอบ การเรียน โดยงานวิจัยของ ศรัญญา โรจนวงศ์ชัย (2559) พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ใช้เพื่อ ประกอบการเรียน แต่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ใช้เพื่อประกอบการทำรายงานวิจัย

การเรียนรู้วิธีการใช้ TJI พบว่า ผู้ใช้บริการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ใช้บริการ ต้องการอิสระในการสืบค้นอีกประการหนึ่ง และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เรียนวิชา การใช้ห้องสมุด ทำให้มีความรู้ในการสืบค้น และอาจมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ที่ดีสามารถสืบค้นข้อมูล ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549); มาลี อิศรานนท์ (2551); พรทิพา ณ นคร (2553); นงนุช คงวัฒนานนท์ (2558); และ อุไร เหลืองบริสุทธิ์ และ อาริวรรณ ผลเศรษฐี (2558) ซึ่งพบว่า ผู้ใช้บริการมักจะชอบเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล TJI ไม่น่าแน่นอน เนื่องจากนักศึกษาไม่มีเวลามาใช้บริการห้องสมุด และ หากนักศึกษาจะเข้ามาห้องสมุดเพื่อใช้ฐานข้อมูล TJI นั้น อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนได้มอบหมาย ให้นักศึกษา ค้นคว้า วิจัย และหาความรู้เพิ่มเติมจากการสอนของอาจารย์เพื่อทำรายงานประกอบการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549); และ มาลี อิศรานนท์ (2551) ที่รายงานผลการวิจัย ในแนวทางเดียวกัน ผู้ใช้บริการมีความถี่ในการเข้าใช้ฐานข้อมูล TJI ไม่น่าแน่นอน

ช่วงเวลาที่ใช้บริการเข้าใช้ฐานข้อมูล TJI มากที่สุด คือ เวลา 09.00-12.00 น. เนื่องจากสะดวก ต่อการสืบค้นฐานข้อมูล TJI และอาจมีเรียนในช่วงบ่าย จึงเข้ามาใช้บริการห้องสมุดในช่วงเช้า เพื่อศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อไปประกอบการเรียน ผู้ใช้บริการสืบค้นเนื้อหาของสาขานิติศาสตร์มากที่สุด อาจเป็นเพราะคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน ทำให้นักศึกษา นิยมศึกษาในคณะนิติศาสตร์สูงกว่าคณะอื่นๆ ทำให้นักศึกษามีความสนใจที่จะหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อประกอบกับการเรียนการสอน ลักษณะของศาสตร์ทำให้นักศึกษาต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จากบทความที่ทันสมัย

ความทันสมัยของข้อมูลทางบรรณานุกรมที่ต้องการ พบว่า ผู้ใช้บริการต้องการใช้ข้อมูลฉบับล่าสุดมากที่สุด เพราะการศึกษาข้อมูลวิชาการแขนงต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีความทันสมัยทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนการติดตามพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น หรือต้องการข้อมูลการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อไปประกอบการเรียน การทำวิทยานิพนธ์ คุชกรีนินท์ และงานวิจัย เป็นต้น

การแก้ปัญหากรณีไม่พบบทความวารสาร พบว่า ผู้ใช้บริการแก้ไขปัญหาโดยถามบรรณารักษ์มากที่สุด อาจเป็นเพราะบรรณารักษ์ที่ให้บริการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีคุณสมบัติและทักษะต่างๆ ในเรื่องการสืบค้นฐานข้อมูล TJI และการเข้าถึงตัวเล่มวารสาร ทำให้สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้ให้บริการให้ได้รับข้อมูลตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพา ณ นคร (2552); และ กาญจนา น้อยฤทธิ์ (2553)

รูปแบบการแสดงผล พบว่า ผู้ใช้บริการต้องการเพิ่มรูปแบบที่แสดงเนื้อหาฉบับเต็ม (Full Text) มากที่สุด เนื่องจากการแสดงผลรูปแบบเดิมของระบบห้องสมุดอัตโนมัติจะแสดงผลเฉพาะ คำสำคัญ ชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ เลขหน้าของวารสาร จึงไม่สามารถแสดงผลเนื้อหาฉบับเต็มได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี อิศรานนท์ (2551); และ กาญจนา น้อยฤทธิ์ (2553) ซึ่งพบว่าการใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการข้อมูลเนื้อหาฉบับเต็ม อาจเป็นเพราะสะดวกในการเข้าถึงบทความวารสาร โดยที่ไม่ต้องเข้ามาค้นหาตัวเล่มวารสารที่ชั้นบริการ

รูปแบบการสืบค้นฐานข้อมูล TJI พบว่า ผู้ใช้บริการต้องการรูปแบบการสืบค้นฐานข้อมูล TJI รูปแบบแยกเป็นฐานข้อมูล TJI โดยเฉพาะมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ให้บริการต้องการสืบค้นข้อมูลโดยแยกประเภทของทรัพยากร เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียเวลาในการสืบค้น และได้รับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพา ณ นคร (2552); อุไร เหลืองบริสุทธิ์ และอารีวรรณ ผลเศรษฐี (2558)

ประสิทธิผลของการใช้เงื่อนไขต่างๆ ในการสืบค้น

จากการวิจัย พบว่า การสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยใช้เงื่อนไขต่างกันให้ประสิทธิผลต่างกัน เงื่อนไขดังกล่าว ได้แก่ คำสำคัญ ชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร หัวเรื่อง ตระกูล และข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้บริการ พบว่า การใช้เงื่อนไขการสืบค้นจาก “ชื่อบทความ” ให้ประสิทธิผลมากที่สุด รองลงมา คือ “คำสำคัญ” และ “ชื่อผู้แต่ง” ตามลำดับ ส่วนการใช้เงื่อนไข “ตระกูล” ให้ประสิทธิผลน้อยที่สุด ประสิทธิผลของการสืบค้นโดยใช้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน อภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศ โดยผู้บริการนั้น ได้ทราบชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อวารสาร มาก่อนแล้ว จะให้ความเห็นว่า การใช้เงื่อนไข “ชื่อบทความ”

ให้ประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผู้ใช้บริการนิยมสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยใช้เงื่อนไข “ชื่อบทความ” เพื่อเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการต้องการ ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้บริการทราบชื่อบทความมาก่อนว่า ชื่อ “การศึกษากลยุทธ์ทางธุรกิจของมิเตอร์อัจฉริยะ” ดังนั้น ถ้ามีการนี้ อยู่ในฐานข้อมูล ผลลัพธ์จากการสืบค้นโดยใช้เงื่อนไข “ชื่อบทความ” จะปรากฏชื่อบทความที่หน้าจอ การสืบค้นทันที ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้รวดเร็ว และตรงตามความต้องการ สิ่งนี้เป็นเหตุผลว่า เหตุใดผู้ใช้บริการจึงระบุว่า การใช้เงื่อนไข “ชื่อบทความ” ให้ประสิทธิผลมากที่สุด ในลักษณะเดียวกัน การสืบค้นโดยใช้เงื่อนไข “ชื่อผู้แต่ง” หรือ “ชื่อวารสาร” ก็จะทำให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วเช่นกัน เนื่องจากผู้ใช้บริการได้ทราบประเด็นสำคัญที่ต้องการมาก่อนแล้วนั่นเอง

2. ผู้ใช้บริการมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศ โดยผู้ใช้บริการไม่ทราบชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อวารสาร มาก่อน ดังนั้น ผู้ใช้บริการอาจใช้เงื่อนไขเกือบทุกเงื่อนไขเท่าที่ผู้ใช้บริการจะนึกคิด หรือ คาดเดาได้ นั่นคือ ใช้เงื่อนไข ชื่อบทความ คำสำคัญ หัวเรื่อง และตรรกบูลีน ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยเว้นเงื่อนไข ชื่อผู้แต่ง และชื่อวารสาร เนื่องจากไม่ทราบมาก่อน (ซึ่งผู้ใช้บริการอาจพบชื่อผู้แต่ง หรือ ชื่อวารสารภายหลังจากการใช้เงื่อนไขอื่นไปแล้ว และมีความสนใจ คิดว่ามีความสอดคล้องกันกับสารสนเทศ ที่ตนเองต้องการ ก็อาจนำมาใช้เป็นเงื่อนไขการสืบค้นเพิ่มในภายหลังได้) การสืบค้นโดยใช้เงื่อนไข “ชื่อบทความ” จะปรากฏชื่อบทความที่ผู้ใช้บริการใช้คำค้นนั้นๆ ทั้งหมด เช่น คำว่า “ระบบนิเวศน์” ผลลัพธ์ จากการสืบค้นจะแสดงบทความที่มีคำว่า “ระบบนิเวศน์” อยู่ในชื่อบทความทั้งหมด ผู้ใช้บริการ จะต้องเลือกว่า ชื่อบทความใด น่าจะตรงหรือสอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด

การใช้เงื่อนไข “คำสำคัญ” ที่ผู้ใช้บริการสืบค้น อาจเป็นคำที่ปรากฏในชื่อเรื่อง ชื่อบทความ เนื้อหา หัวเรื่อง ของทรัพยากรสารสนเทศ ตัวอย่างเช่น คำว่า “การศึกษา” ผลลัพธ์จากการสืบค้นจะปรากฏ บทความที่เกี่ยวกับการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ใช้บริการจะต้องเลือกบทความว่าบทความไหนตรงตาม ความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด ซึ่งผลจากการใช้ “คำสำคัญ” นั้น มีจำนวนมาก

การใช้เงื่อนไข “หัวเรื่อง” หัวเรื่องเป็นคำหรือวลีที่กำหนดขึ้นแทนเนื้อหาของหนังสือ บทความ หรือ ทรัพยากรสารสนเทศ ตัวอย่างเช่น คำว่า “ไทย-การปกครอง-สุโขทัย” ผลลัพธ์ที่ปรากฏนั้น ผู้ใช้บริการ จะได้บทความเกี่ยวกับการปกครองในสมัยสุโขทัยของประเทศไทย ซึ่งอาจจะได้รับหัวเรื่องที่ใกล้เคียงกับ บทความที่ผู้ใช้บริการต้องการ หรืออาจไม่ต้องการก็ได้

การสืบค้นโดยใช้เงื่อนไข “ตรรกบูลีน” เป็นเงื่อนไขที่ผู้ใช้บริการใช้สืบค้นน้อยที่สุด เนื่องจาก ผู้ใช้บริการอาจจะทราบชื่อบทความ หรือชื่อผู้แต่งมาก่อนแล้ว หรือไม่ทราบวิธีการสืบค้นโดยใช้เงื่อนไข ตรรกบูลีน ทั้งนี้ เงื่อนไขตรรกบูลีน ประกอบ ด้วยคำเชื่อม AND OR NOT ซึ่งคำเชื่อมโดยใช้ AND ใช้เชื่อมคำค้นเพื่อจำกัดขอบเขตการค้นให้แคบลง ตัวอย่างเช่น คำว่า “สารสนเทศและคอมพิวเตอร์”

ผลลัพธ์จากการสืบค้นจะปรากฏเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ คำเชื่อมโดยใช้ OR ใช้เชื่อมคำค้นเพื่อขยายขอบเขตของการค้นให้กว้างขึ้น ตัวอย่างเช่น คำว่า “สารสนเทศหรือคอมพิวเตอร์” ผลลัพธ์จากการสืบค้นจะปรากฏเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือคอมพิวเตอร์ และคำเชื่อมคำค้นเพื่อจำกัดขอบเขตการค้นให้แคบลง NOT ในกรณีที่ต้องการให้ผลการสืบค้นตัดเรื่องที่ไม่ต้องการออก ตัวอย่างเช่น คำว่า “สารสนเทศ-คอมพิวเตอร์” ผลลัพธ์จากการสืบค้นจะปรากฏเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศแต่ไม่ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับเรื่องคอมพิวเตอร์

ประสิทธิภาพของเงื่อนไขที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล TJI ของผู้ใช้บริการ จึงขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้บริการเอง ถ้าผู้ใช้บริการทราบข้อมูลบางส่วนมาก่อนแล้ว และตรงตามเงื่อนไขในการสืบค้น ก็ทำให้เงื่อนไขนั้นๆ มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้ใช้บริการ ในขณะที่ ผู้ใช้บริการที่ไม่ทราบข้อมูลเบื้องต้นมาก่อน อาจต้องใช้หลายเงื่อนไขในการสืบค้น อาจทำให้ต้องเสียเวลาเพิ่มขึ้น ในกรณีนี้ การใช้เงื่อนไข “ตรรกบูลีน” จะเป็นเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และช่วยการสืบค้นของผู้ใช้บริการให้ได้รับสารสนเทศตรงตามความต้องการมากที่สุด เพราะไม่ว่าจะเป็นการสืบค้นด้วยเงื่อนไขใดก็ตาม ประโยค หรือคำค้นที่ใช้บริการเลือกใช้นั้น ต้องมีคำเชื่อมของตรรกบูลีน ประกอบอยู่ในคำค้นนั้นเสมอ ไม่ว่าจะเป็นชื่อบทความ หัวเรื่อง หรือแม้กระทั่งคำสำคัญ ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ใช้บริการในด้านตรรกบูลีนมากขึ้น จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมภาษาไทย

จากการวิจัยพบปัญหา 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการสืบค้นฐานข้อมูล TJI และปัญหาด้านการใช้ฐานข้อมูล TJI ดังนี้

1. ปัญหาด้านการสืบค้นฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้ใช้บริการพบปัญหาด้านการสืบค้นไม่มากนัก ผลสรุปค่าเฉลี่ยของงานวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ เช่น ผู้ใช้บริการไม่ทราบว่าจะใช้ทางเลือกใดในการสืบค้น ขาดความรู้ความเข้าใจในการสืบค้น ไม่เข้าใจรายการทางบรรณานุกรมของบรรณานุกรมภาษาไทย ขั้นตอนการสืบค้นไม่ชัดเจน และคำอธิบายหน้าจอสืบค้นไม่ชัดเจน ผู้ให้บริการวารสารของสำนักหอสมุดกลาง สามารถนำปัญหาเหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขบริการสืบค้นฐานข้อมูล TJI ได้ โดยอาจปรับปรุงเอกสารแผ่นพับให้คำแนะนำการใช้งานให้มีความชัดเจนขึ้น หรืออาจแนะนำวิธีการสืบค้นในจุดบริการที่มีคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความรู้ในการสืบค้นเพิ่มเติมและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็ว

2. ปัญหาด้านการใช้ฐานข้อมูล TJI โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าผู้ให้บริการพบปัญหาไม่มากนัก ผลสรุปค่าเฉลี่ยของงานวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นความเร็วไม่เพียงพอ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นขัดข้อง/ระบบเครือข่ายขัดข้องบ่อย ซึ่งสามารถแก้ไขได้ โดยสำนักหอสมุดกลาง อาจตั้งงบประมาณเพื่อขอจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะสูงขึ้นมาไว้สำหรับให้บริการสืบค้น รวมทั้งเสนอให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. หอสมุดควรจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูล TJI อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถสืบค้นได้ด้วยตนเองและสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
2. หอสมุดควรปรับปรุงคู่มือการสืบค้นฐานข้อมูล TJI ใหม่ ให้เข้าใจง่าย เหมาะสมสำหรับการศึกษาด้วยตนเอง
3. หอสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการใช้ฐานข้อมูล TJI ให้มากยิ่งขึ้น
4. หอสมุดควรจัดสรรงบประมาณในการบอกรับวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้บริการเข้าถึงบทความวารสารในรูปแบบฉบับเต็ม เป็นการลดปัญหาในการเข้าถึงตัวเล่มวารสารและประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ
5. หอสมุดควรมีคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลให้มีสมรรถนะสูงขึ้นไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบค้นข้อมูลของผู้บริการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้ฐานข้อมูลวารสารในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ฐานข้อมูล TJI ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (ที่รวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสาร) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูล TCI: Thai-Journal Citation Index Centre (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) ว่าให้ประสิทธิผลในการสืบค้นแตกต่างกันอย่างไร มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างไร ฐานข้อมูลวารสารประเภทใดมีความเหมาะสมกับการให้บริการมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา น้อยฤทธิ์. (2553). การใช้และการเข้าถึงวารสารของนิสิตในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์. (2547). การใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (2544). ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-31%20library%20standard%202544.pdf>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน. กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- นงนุช คงวัฒนานนท์. (2558). การใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (รายงานผลการวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรทิพา ณ นคร. (2553). การใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทยของผู้ใช้บริการ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์, และคณะ. (2556). การใช้ห้องสมุด (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สำนักหอสมุดกลาง, งานนโยบายและแผน. (2560). รายงานประจำปี 2560 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิวัลย์ สิ้นน้อย. (2549). การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการโดย สำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.

- มาลี อิศรานนท์. (2551). การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุดกลางของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.
- ศรัญญา ใจนวนงศ์ชัย. (2559). พฤติกรรมการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วยโอแพค (OPAC) : กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สอปิยะ บุญตามช่วย. (2552). การสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทยของหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี โดย นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิทยบริการ*, 20(1), 67-82.
- อุไร เหลืองบริสุทธิ, และอารีวรรณ ผลเศรษฐี. (2558). การสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทยของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Pease, B. (1994). *Reference services for off-campus students and faculty. In reference services planning in the 90s*. New York: the Haworth Press.
- Spector, P. E. (1992). *Summated rating scale construction: an introduction*. Newbury Park, CA: Sage.